

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
Kohtu 8
15193 TALLINN

08.09.2014 nr 7-9/140969/1403708

10.11.2014 nr 1.1-16/3017-1

Õiguskantsleri soovitude täitmine

Õiguskantsleri kantselei 07.08.2014 kontrollkäigul selgus, et SA Pärnu Haigla õendus- ja hoolduskeskuses esines õendusabiteenuse osutamisel probleeme kohase nõusoleku võtmisega pädevalt isikult.

Soovitus patsientide põhiõiguste paremaks kaitseks

Kaitsmaks patsienti tervishoiuteenuse osutaja ehk kolmanda isiku õigustamatu sekkumise eest, on seadusandja VÕS §-s 766 näinud ette kohustuse saada tervishoiuteenuse osutamiseks patsiendi nõusolek. Patsiendi nõusolekut ei ole vaja vaid järgnevatel juhtudel:

- kui piiratud teovõimega patsient ei ole võimeline tervishoiuteenuse osutamise ja osutamata jätmise poolt- ja vastuväiteid vastutustundeliselt kaaluma. Sel juhul annab nõusoleku patsiendi eest tema seaduslik esindaja (VÕS § 767 lg 4)¹;
- kui seaduses sätestatud juhtudel ja ulatuses ei ole patsiendi ega tema seadusliku esindaja nõusolek vajalik (VÕS § 766 lg 6);
- patsient on a) teadvuseta või ei ole muul põhjusel võimeline oma tahet avaldama (ehk ta on otsusevõimetu) ning b) tal ei ole seaduslikku esindajat või seaduslikku esindajat ei ole võimalik kätte saada, c) kui tervishoiuteenuse osutamine on patsiendi huvides ja vastab tema varem avaldatud või eeldatavale tahtele ja d) **tervishoiuteenuse viivitamatu osutamata jätmine oleks ohtlik patsiendi elule või kahjustaks oluliselt patsiendi tervist (VÕS § 767 lg 1).**

SA Pärnu Haiglas kehtib *Patsientide nõustamise ja neilt teavitatud nõusoleku saamise juhend*, kus on kehtestatud patsientidelt nõusoleku saamise kord (vt Lisa 1).

Vastavalt VÕS §- le 760 on tervishoiuteenuse osutaja kohustatud osutama tervishoiuteenust isikule, kes seda taotleb, kui taotletavad lepingutingimused ei ole vastuolus seaduses sätestatuga ja tervishoiuteenuse osutamise lepingu tüüptingimustega.

¹ Kui aga seadusliku esindaja otsus kahjustab ilmselt patsiendi huve, ei või tervishoiuteenuse osutaja seda järgida (VÕS § 766 lg 4).

Ilmselt ei ole tervishoiuteenuse osutajal õigus keelduda tervishoiuteenuse osutamise lepingu sõlmimisest ka piiratud teovõimega isikuga, kui selleks eestkostja nõusolek puudub. Tervishoiuteenuse osutamata jätmine võib olla aluseks KarS §-de 123 (ohtu asetamine) ja § 124 (abita jätmine) kohaldamiseks.

Lisaks loetakse VÕS § 759 järgi tervishoiuteenuse osutamise leping muu hulgas sõlmituks ka tervishoiuteenuse osutamise alustamisega või tervishoiuteenuse osutamise kohustuse ülevõtmisega patsiendi nõusolekul, samuti siis, kui otsustusvõimetule patsiendile tervishoiuteenuse osutamise alustamine vastab tema tegelikule tahtele või eeldatavale tahtele. Seega toimub lepingu automaatne sõlmimine poolte tahte avaldamisest sõltumata patsiendile tervishoiuteenuse osutamise alustamisel. Patsiendi, kes ei ole võimeline kas ajutiselt või püsivalt oma tahet avaldama, tegevusetus ja vaikimine loetakse lepingu sõlmimisega nõustumiseks ja leping sõlmituks, ilma, et patsient peaks üldse midagi tegema. (Nõmper, A; Sootak, J Meditsiiniõigus. Tallinn: Kirjastus Juura, 2007, lk 60).

SA Pärnu Haigla eesmärk tervishoiuteenuse osutamisel on patsiendi tervise parendamine ja säilitamine (VÕS § 767 lg 1). Sarnaselt aktiivravi teenusega, võib iseseisva statsionaarse õendusabi teenuse osutamata jätmine juhul, kui suunav arst on seda vajalikuks pidanud, seada ohtu patsiendi tervisele. Õendusabi teenusel viibimise ajal teostame patsiendile vajadusel geriaatrilise hindamise ja psühholoogi hinnangu. Samuti teavitame omakseid vajadusest alustada eestkoste taotlemist, vastavalt Teie ettekirjutistele.

Täname Teid soovitude eest ja soovime konstruktiivse koostöö jätkumist ka edaspidi!

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Urmas Sule

Juhatuse esimees

Margit Seppik, tel 44 73 309